

Criteria voor maatschappelijk verantwoord inkopen

Dit document bevat de door u geselecteerde criteria uit de MVI-criteriatool (www.mvicriteria.nl), onderverdeeld naar productgroep en type criterium (selectiecriteria, eisen, gunningscriteria, suggesties en contractbepalingen). Deze kunt u overnemen in uw aanbestedingsdocumenten. Let op: sommige criteria moeten nader gespecificeerd worden, bijvoorbeeld de puntentoekenning van gunningscriteria. Het document sluit af met een tabel met het unieke nummer van elk criterium, welke te gebruiken zijn voor uw eigen referentie en ingevuld kunnen worden in de invulvelden van uw aanbestedingssysteem. Het invullen van dit nummer in het aanbestedingssysteem draagt bij aan analyse van het gebruik van deze criteria.

1. Beheer en onderhoud / Leveren bewijsvoering duurzaamheidprestatie

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criteriumtype:** CB
- **Criteriumcode:** 023.04

Omschrijving

De opdrachtnemer levert ten behoeve van het opleveren van het gebouw bewijsvoering voor de gerealiseerde prestaties met, waar relevant, berekeningen en metingen, volgens de methoden die in de bijlage zijn toegelicht.

2. Beheer en onderhoud / Opdrachtnemer levert een overdrachtsdocument.

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criteriumtype:** CB
- **Criteriumcode:** 023.05

Omschrijving

De opdrachtnemer levert tijdens de uitvoering of bij afronding van het contract een overdrachtsdocument. Het overdrachtsdocument bevat:

1. Technische beschrijving van de aangepaste en vervangen onderdelen. (bijv. door het aanleveren van gegevens in het geautomatiseerde inventarisatiesysteem.
2. Laatste conditiemeting, maximaal 1 jaar oud uitgevoerd conform NEN 2767 'Condiemeting van bouw- en installatiedelen'.
3. Onderhouds- en bedieningsvoorschriften voor de vervangen onderdelen / systemen.
4. Een update van het energielabel indien onderhoudswerkzaamheden of maatregelen zijn uitgevoerd die een verbetering van het energielabel tot gevolg hebben.
5. Garantieverklaringen

3. Beheer en onderhoud / Hogere duurzaamheidsprestatie gebouw

- **Ambitieniveau:** 2
- **Criteriumtype:** GC
- **Criteriumcode:** 023.02

Omschrijving

De afzonderlijke gebouwprestaties voldoen aan niveau 1 van de tabel in bijlage 1. Naarmate de

afzonderlijke gebouwprestaties zoals beschreven in de tabel in bijlage 1 hoger zijn dan niveau 1, wordt de inschrijving hoger gewaardeerd.

Toelichting

U dient zelf de waardering aan te geven. In de tabel zijn klassen onderscheiden en wordt gesuggereerd punten toe te kennen. De achtergrond van de indeling in klassen is in de bijlage opgenomen.

Een andere wijze van waardering is uiteraard ook mogelijk. Indien u verwacht dat aanbiedingen dicht bij elkaar zullen scoren of hoger zullen scoren dan de hoogste opgenomen klasse, kunt u bijvoorbeeld gebruik maken van een glijdende schaal. Daarin werkt u niet met klassen, maar waardeert u een hogere score met een percentage van het aantal punten dat u maximaal wilt toekennen aan de desbetreffende gebouwprestatie. Hiertoe moet u een maximale score definiëren of inschrijvingen onderling vergelijken. U dient wel vooraf helder in de aanbestedingsdocumenten te beschrijven hoe u daarbij handelt.

Verificatieadvies

Voor bewijsvoering ten behoeve van de oplevering zie de contractbepaling Bewijsvoering duurzaamheidsprestatie.

3.1. Bijlage

4. Bijlage 1 Uitwerking minimumeis en gunningscriteria

5. (*)

	Energie- prestatie	Energie- bewuste Vervangingsplan	Milieu- prestatie	Geluid in verblijfs- gebieden, Werkplek- ken	Indoor Air Quality, ventilatie- capaciteit	Thermisch comfort,	Daglichttoetreding werkplek voor langdurig gebruik > 2uur
Niveau 2	Twee niveaus hoger dan huidige label, of energielabel B y punten Een niveau hoger dan huidige label, of energielabel C x punten	2 niveaus hoger; conform Energie- en Duurzaamheids- Classificatie y punten 1 niveau hoger; conform Energie- en Duurzaamheids- Classificatie x punten	geen aanvullend niveau benoemd	Aanpassen conform toelichting voor de klassen B en A	geen aanvullend niveau benoemd	geen aanvullend niveau benoemd	geen aanvullend niveau benoemd

	Energieprestatie	Energiebewuste Vervangingsplan	Milieu-prestatie	Geluid in verblijfsgebieden, Werkplekken	Indoor Air Quality, ventilatiecapaciteit	Thermisch comfort,	Daglichttoetreding werkplek voor langdurig gebruik > 2uur
Niveau 1	Behoud van het huidige energielabel (**); Inspanningsverplichting: anticiperen op de aangekondigde verplichting om in 2023 minimaal label C te hebben(**) 0 punten	Vervanging minimaal op niveau 'Groene Lijn' uit Energie-en Duurzaamheids-Classificatie conform VPS(****) m.b.v RgdBOEI (zie bijlage 2) Prestatie installaties: FCIB, conform ISSO 100-107 0 punten	geen aanvullend niveau benoemd	Klasse C(conform toelichting) 0 punten	8,3 dm ³ /s.pp 0 punten	Klasse A, conform nieuwe ISSO 74 0 punten	100% van werkplekken voor langdurig verblijf. Minimale DF > 1,0% 0 punten
Basisniveau	Het gebouw dient te voldoen aan alle wettelijke eisen gesteld aan bestaande gebouwen conform Bouwbesluit	<i>idem</i>	<i>idem</i>	<i>idem</i>	<i>idem</i>	<i>idem</i>	<i>idem</i>

* De in de tabel gebruikte termen zijn voor zover nodig nader gedefinieerd in de toelichting (Bijlage 1).

** Beheer- en onderhoudswerkzaamheden aan kantoorgebouwen mogen geen verslechtering van het energielabel tot gevolg hebben.

*** Alleen van toepassing als beheer/onderhoud wordt gepleegd dat aangrijpt op de energieprestatie van het gebouw in kwestie.

**** VPS = Vastgoedportefeuillestrategie

6. Toelichting bij de tabel

De overheid gaat bij Maatschappelijk Verantwoord Inkopen uit van een prestatiegerichte benadering. Bij het opstellen van de tabel is als uitgangspunt gehanteerd dat de effecten langs gedragen bepalingsmethoden kunnen worden gekwantificeerd, zodat er eenduidig en controleerbaar kan worden bepaald welk niveau wordt gerealiseerd. Het streven is daarbij geweest bepalingsmethoden aan te houden die ook al zijn aangewezen in andere regelgeving.

De basiswaarde in de tabel wordt gevormd door de (eventuele) wettelijke eisen voor een bestaand bouwwerk. Ten behoeve van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen wordt op een aantal aspecten een prestatie-eis gesteld die boven deze wettelijke basiswaarde ligt. Niveau C

in de tabel is de minimumeis. Daarnaast wordt met de klasse-indeling een duidelijk beeld gegeven van de te leveren prestatie voor het behalen van een meerwaarde. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van klasse-indelingen zoals die in de praktijk reeds worden gebruikt (bijvoorbeeld thermisch comfort), of er wordt een percentage van de basiswaarde aangegeven. Op basis van niveau B2 en hoger kunnen gunningscriteria worden geformuleerd.

Er zijn verschillende niveaus aangegeven om de inkoper/gebruiker keuzemogelijkheid te geven. Om inschrijvingen objectief te kunnen vergelijken, kunnen eventueel punten aan de klassen worden toegekend.

De verschillende thema's worden gemeten met de volgende bepalingsmethoden:

Thema	Bepalingsmethode renovatie
Energieprestatie	Energielabel bestaande bouw volgens NEN7120(*)
Energiebewust vervangingsplan	Middels de "groene lijn" uit RgdBOEI - Energie en Duurzaamheidsclassificatie (zie bijlage 2)
Duurzaam hout	www.inkoopduurzaamhout.nl en specifiek http://www.inkoopduurzaamhout.nl/public/pdf/bestektekst_juli2017.pdf .
Flexibel inbouwpakket	Zie de toelichting in onderstaande tekst
Geluid in verblijfs- gebieden, werkplekken	Kwaliteitsniveaus volgens het Handboek Bouwfysische Kwaliteit Kantoren van de NVBV(**) met verwijzing naar NEN 5077
Indoor Air Quality, ventilatiecapaciteit	NEN 1087(*) en Handboek Bouwfysische Kwaliteit Kantoren van de NVBV
Thermisch comfort	Volgens ISSO 74 en ISSO 32.
Daglichttoetreding	Daglichtfactor [DF] = $\frac{\text{Eruimte}}{\text{Evrije veld}} \cdot 100\%$ Ontwerpfase: berekenen m.b.v. daglichtsimulatieprogramma's bij een CIE-bewolkte hemel.

* Voor alle normen geldt dat moet worden uitgegaan van de geldende versie op het moment van het aankondigen van de aanbesteding.

** Nederlands Vlaamse Bouwfysica Vereniging.

Hieronder volgt toelichting per thema. Indien er aan een bepaalde voorziening geen wijzigingen worden aangebracht (bijvoorbeeld daglichtopeningen) hoeft niet onderbouwd te worden of er wordt voldaan aan de eisen. Er dient in dat geval wel expliciet vermeld te worden dat er geen wijzigingen plaats vinden.

6.2. Energieprestatie

Doelstelling eisen

Doel van deze eis is het verbeteren van de energieprestatie van gebouwen ten opzichte van het wettelijk basisniveau.

Toelichting bepalingsmethode

Bepalingsmethode: NEN7120, inclusief NVN7125: $EPC_{\text{cusi}} Q (100\% - x\%) \cdot EPC_{\text{cusi}}$

De gevraagde prestatie is uitgedrukt in een energielabel.

Toelichting drempel Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Het achterliggende doel is het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen. Voor bestaande bouw is aangesloten bij de verplichting tot het opstellen van een energielabel. Als minimumeis geldt het in stand houden van het huidige energielabel. Het beleid is dat in 2023 alle kantoorgebouwen minimaal label C hebben. Waar mogelijk dient bij het vaststellen van de minimumeis hierop te worden geanticipeerd (inspanningsverplichting). Een hoger ambitieniveau kan worden gesteld met de gunningscriteria in dit document (zie tabel 1).

Bewijs (dit dient in het contract te worden opgenomen)

Bij oplevering en bij elk door de opdrachtgever aan te geven tussentijds moment dient opdrachtnemer aan te tonen dat is voldaan aan de overeengekomen energieprestatie. Dit kan door middel van een energielabel, conform de geldende normen. Tevens dient aangetoond te worden dat de huidige staat van het gebouw overeenkomstig de materiële inhoud van de berekening (bouwtechnisch en installatietechnisch) is.

6.3. Energie: energiebewust vervangingsplan

Doelstelling eisen

Doel van deze eis is het verbeteren van de energieprestatie van gebouwen.

Toelichting bepalingmethode

Bepalingmethode is RgdBOEI - Energie en Duurzaamheidsclassificatie (zie Bijlage 2). Het uitvoeren van de maatregelen wordt in een MUP (MeerjarigUitvoeringsPlan) en/of Vervangingsplan beschreven en vastgelegd en passen binnen de VPS (VPS = VastgoedPortefeuilleStrategie).

Toelichting drempel Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Het achterliggende doel is het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen.

De inschrijver voert na opdracht alle activiteiten uit om de energieprestatie en het onderhoud te optimaliseren, muteren, verbeteren, borgen en beheren, voor zover relevant binnen de scope van de opdracht. Het uitvoeren van de maatregelen wordt in een MUP (MeerjarigUitvoeringsPlan) en/of Vervangingsplan beschreven en vastgelegd.

In het vervangingsplan worden de technische haalbaarheid en de economische haalbaarheid meegenomen. De terugverdientijd (*Return on Investment*) van de maatregelen is aangegeven. Tevens is aangegeven welke maatregelen bij geplande vervangingsmomenten dienen te worden uitgevoerd.

Als minimumeis geldt de zogenaamde “groene lijn” uit RgdBOEI - Energie en Duurzaamheidsclassificatie (zie bijlage 2). De inschrijver dient bij vervangingsmomenten het minimumniveau aangegeven door de groene lijn (of beter) te kiezen. Een hoger ambitieniveau kan worden gesteld met de gunningscriteria in dit document. Het gelijkwaardigheidsprincipe is altijd van toepassing.

Bewijs (dit dient in het contract te worden opgenomen)

Periodiek (afhankelijk van de contractduur), doch minimaal eenmaal per vijf jaar, wordt een vervangingsplan aangeleverd. Hierin dient de opdrachtnemer aan te tonen dat de vervangen elementen aan de gestelde criteria voldoen door middel van (erkende) certificaten en bewijzen.

6.4. Geluid in verblijfsgebieden, werkplekken

Doelstelling eisen

Het doel van de eis is het voorkomen en beperken van de hinder van geluiden, ten behoeve van een gezonde en comfortabele werkomgeving.

Toelichting bepalingmethode

NEN5077, Handboek Bouwfysische Kwaliteit Kantoren van de NVBV. Nadere toelichting klassen:

Klasse A: Het kantoorgebouw wordt ontworpen op een hoog akoestisch comfortniveau, waarbij aandacht wordt gegeven aan spraakverstaanbaarheid en spraakdiscretie op de relevante werkplekken. Tevens voldoen alle (ingerichte) kantoorruimten aan de eisen voor galm en alle werkplekken aan de tabellen 34-38 van het Handboek Bouwfysische Kwaliteit Kantoren en is de geluidhinder ten gevolge van eigen installaties beperkt.

Klasse B: Alle werkplekken voldoen aan de akoestische kwaliteitseisen conform de tabellen 34-38 van het Handboek Bouwfysische Kwaliteit Kantoren.

Klasse C: Alle (ingerichte) kantoorruimten moeten voldoen aan de gestelde eisen voor galm in het Handboek Bouwfysische Kwaliteit Kantoren. Ten minste 60% van de werkplekken in alle categorieën voldoen aan akoestische kwaliteitseisen conform de tabellen 34-38 van het Handboek Bouwfysische Kwaliteit Kantoren en deze ruimten zijn als zodanig aangeduid.

Toelichting drempel Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

In het Bouwbesluit worden geen eisen gesteld aan het geluidcomfort van een ruimte. Voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen is de klasse-indeling gebaseerd op de kwaliteitsniveaus zoals gedefinieerd in het Handboek Bouwfysische Kwaliteit Kantoren van de NVBV. Voor een nadere uitwerking van de akoestische eisen in het gebouw wordt verwezen naar dit Handboek. Het minimumniveau voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen is Klasse C. Indien gewenst kunnen hogere klassen worden geëist of kunnen hogere waarden worden gewaardeerd in de aanbesteding.

Indien het aanpassen van onderdelen van de geluidwerende constructies (vloeren, wanden, gevel) geen onderdeel is van de aanbesteding, kan in overleg voor deze onderdelen worden afgeweken van de gestelde eisen.

Bewijs (dit dient in het contract te worden opgenomen)

Bij oplevering en bij elk door de opdrachtgever aan te geven tussentijds moment moet opdrachtnemer aantonen dat de overeengekomen prestaties met betrekking tot het voorkomen en beperken van geluidhinder zijn gerealiseerd. Dit wordt aangetoond op basis van metingen van het resultaat.

6.5. Indoor Air Quality, ventilatiecapaciteit

Doelstelling eisen

Het doel van deze eis is het verbeteren van de luchtkwaliteit in verblijfsruimten ten behoeve van een gezonde en comfortabele werkomgeving.

Toelichting bepalingmethode

Bepalingmethode NEN1087.

Op basis van het aantal personen uit de omgevingsvergunningaanvraag dient de benodigde luchtverversing per persoon te worden bepaald.

Toelichting drempel Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen wordt uitgegaan van 8,3 dm³/s per persoon. Hiervoor is aangesloten bij eerder uitgevoerde onderzoeken en kwaliteitsniveaus zoals gehanteerd in andere publicaties (onder andere Frisse scholen, Handboek Bouwfysische kwaliteit voor Kantoren). Verder verhogen van de ventilatiecapaciteit is niet opgenomen in de criteria voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. Andere aspecten als ventilatie-efficiency, tochtvrije toe- en afvoer etc. spelen een grotere rol bij het verder verduurzamen van dit aspect. Die zijn op dit moment nog niet eenvoudig en eenduidig te kwantificeren. Er is gekozen voor het voorlopig leeglaten van de hogere niveaus.

Bewijs (dit dient in het contract te worden opgenomen)

Bij oplevering en bij elk door de opdrachtgever aan te geven tussentijds moment moet opdrachtnemer aantonen dat de overeengekomen prestatie met betrekking tot de ventilatiecapaciteit gerealiseerd. Dit blijkt uit metingen, afgestemd op het maximaal aantal personen dat in ruimten aanwezig mag zijn.

6.6. Thermisch Comfort

Doelstelling eisen

Het doel van deze eis is het verbeteren van het thermisch comfort in verblijfsruimten ten behoeve van een gezonde en comfortabele werkomgeving.

Toelichting bepalingmethode

ISSO 74 en ISSO 32.

Toelichting drempel Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen wordt uitgegaan van ten minste klasse A, conform ISSO 74. Het bepalen hiervan voor het gebouw/klimaatype gebeurt aan de hand van het stroomschema van ISSO 74. Hierin en in ISSO 32 zijn tevens uitgangspunten voor de berekening opgenomen. Voor een nadere uitwerking van de thermisch comforteisen in het gebouw wordt verwezen naar deze publicaties. De eisen worden gesteld aan alle werkplekken voor langdurig verblijf (= meer dan 2 uur).

Bewijs (dit dient in het contract te worden opgenomen)

Bij oplevering en bij elk door de opdrachtgever aan te geven tussentijds moment moet opdrachtnemer door middel van berekeningen aantonen dat de overeengekomen prestaties met betrekking tot thermisch comfort zijn gerealiseerd. Daarnaast dient aangetoond te worden dat het gebouw is gebouwd overeenkomstig de materiële inhoud van de berekening.

6.7. Daglichttoetreding

Doelstelling eisen

Het doel van de eis is het verbeteren van de daglichttoetreding in verblijfsruimten ten behoeve van een gezonde en comfortabele werkomgeving.

Toelichting bepalingmethode

De Daglichtfactor wordt bepaald met behulp van daglichtsimulatieprogramma's bij een CIE-bewolkte hemel. Daglichtfactor: verhouding tussen de verlichtingssterkte op een punt in het vertrek ten opzichte van de horizontale verlichtingssterkte in het vrije veld bij een bewolkte hemel. Voor deze eis wordt uitgegaan van werkplekken op een horizontaal vlak op een hoogte van 800 mm.

$DF = E_{ruimte} / E_{vrij\ veld} * 100\%$

Uitgangspunten aan te houden bij de berekeningen:

lichtreflectiefactoren ten hoogste: wanden: 0,5; plafond: 0,7; vloer: 0,1.

Toelichting drempel Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen wordt ten behoeve van een gezonde en comfortabele werkomgeving een aanvullende eis gesteld aan de daglichttoetreding ten opzichte van het Bouwbesluit. Voor alle werkplekken in een kantoorfunctie die bedoeld zijn voor langdurig gebruik (meer dan 2 uur) moet worden aangetoond dat de daglichtfactor voldoet aan de gestelde eisen.

Voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen wordt uitgegaan van een minimale daglichtfactor van 1% op de werkplekken (horizontaal vlak op 800 mm hoogte) voor 100% van de werkplekken voor langdurig gebruik (> 2 uur achtereenvolgens).

Indien er geen wijzigingen worden aangebracht aan de gevelopeningen wordt de eis: directe daglichttoetreding is verplicht. De nieuwe indeling van de verblijfsruimten moet zodanig zijn dat

ten minste 80% van de werkplekken binnen 3 meter van een gevelopening moet zijn gelegen. Indien werkplek > 3m van de gevel dan check op minimale daglichtfactor van 1% op de werkplekken (horizontaal vlak op 800 mm hoogte).

Bewijs

(dit dient in het contract te worden opgenomen)

Bij oplevering en bij elk door de opdrachtgever aan te geven tussentijds moment dient opdrachtnemer aan te tonen dat de overeengekomen prestatie m.b.t. daglichttoetreding is gerealiseerd. Door middel van berekeningen dient aangetoond te worden dat de daglichtfactor voldoet. Tevens dient aangetoond te worden dat de overeengekomen daglichtvoorzieningen daadwerkelijk aanwezig zijn.

7. Bijlage 2: "groene lijn" uit RgdBOEI;Energie en Duurzaamheidsclassificatie

In de energie- en duurzaamheidstabel is het minimale acceptatieniveau weergegeven om in 2020 2% per jaar te behalen. De groene lijn geeft de minimale prestatie weer die gehaald moet worden voor het minimale acceptatieniveau.

De tabel is te downloaden via [deze link](#).

7.8. Toelichtingen bij de energie- en duurzaamheidstabel

- Warmtapwater: Gekozen is een HR-combi hoger te waarderen dan NEN2916 en ISSO 75. Dit is gedaan op basis van ervaring en getallen uit Cijfers & Tabellen van SenterNovem (= 0,65).
- Duurzame energie: Voor zonnecollectoren en PV-panelen is ervoor gekozen afwezigheid te beoordelen met een klasse 4. Dit aangezien dergelijke systemen een lange terugverdientijd hebben en daarmee economisch gezien minder zinvol zijn.
- Bevochtigingsinstallatie: gekozen is onderscheid tussen wel of geen vochtterugwinning. Opwek verdampingswarmte is afhankelijk van het warmteopwektoestel en dit wordt al beoordeeld bij verwarming. Geen vochtterugwinning niet negatiever dan 4.
- Ventilatie warmteterugwinning: rendementen volgens NEN2916:2004, tabel 5
- Koeling: adaptieve koeling, aangepast aan type gebouw en buitentemperatuur kan wellicht meer energiebesparen. Dit is echter naar verwachting te lastig om te achterhalen door de inspecteur en is dus niet meegenomen.
- Daglichtoppervlak: te nauwkeurig om mee te nemen
- Verlichting: W/lux/m² te lastig om mee te nemen voor inspecteur
- Individuele regeling: individuele regeling heeft bij verwarming een positieve invloed, bij koeling geen invloed.
- vv;inf;nom: ventilatievoud door infiltratie [dm³/sm²]

8. Beheer en onderhoud / Flexibel inbouwpakket (bij

aanpassing of vervanging van het inbouwpakket)

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criteriumtype:** EIS
- **Criteriumcode:** 023.03

Omschrijving

De inschrijver verricht de gevraagde aanpassingen aan het inbouwpakket op een dusdanige manier dat deze eenvoudig kunnen worden verwijderd of verplaatst.

Hiertoe dient aan de volgende eisen te worden voldaan:

- Nieuw te plaatsen binnenwanden dienen niet dragend uitgevoerd te worden.
- Kabels en leidingen dienen niet in de vaste/dragende wanden te worden aangebracht.
- De vloer- en plafondafwerkingen dienen bij verwijdering van binnenwanden eenvoudig aangeheeld te kunnen worden. Daarom:
 - Vloerafwerking aan weerszijden van een niet dragende scheidingswand hebben geen hoogteverschil;
 - Plafondafwerkingen aan weerszijden van een niet dragende scheidingswand hebben dezelfde plafondhoogte, rastermaten en eindafwerking

Toelichting

Het doel van de eis is het voorkomen en beperken van extra milieubelasting door materialen toe te passen die niet eenvoudig aanpasbaar of vervangbaar zijn.

Bij het toepassen van een nieuw inbouwpakket bij nieuwbouw moet het pakket zodanig gekozen worden dat bij beperkte wijzigingen in de indeling, door bijvoorbeeld veranderende ruimtebehoefte, er geen grootschalige verbouwing nodig is om de ruimte leefbaar en netjes te laten zijn.

Verificatieadvies

In de exploitatie handleiding van het gebouw moet zijn opgenomen op welke wijze de niet-dragende binnenwanden moeten worden verwijderd en de vloer- en plafondafwerking moet worden afgewerkt. Uit deze handleiding moet bij oplevering blijken dat dit op eenvoudige wijze kan worden gedaan.

9. Beheer en onderhoud / Duurzaam hout

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criteriumtype:** EIS
- **Criteriumcode:** 023.06

Omschrijving

Te leveren hout of hout verwerkt in te leveren (hout)producten dient te voldoen aan de Dutch Procurement Criteria for Timber ten aanzien van duurzaam bosbeheer en de handelsketen, inclusief de bijbehorende beoordelingsmethode (zie <http://www.tpac.smk.nl/176/documents/procedural-documents.html>)

).

Verificatieadvies

De inschrijver dient bij levering van het product bewijs aan te leveren waaruit blijkt dat aan de gestelde eis wordt voldaan.

Hout voldoet aan de gestelde eis indien het wordt geleverd onder een certificeringssysteem dat door de voor dit dossier verantwoordelijke staatssecretaris is toegelaten tot het inkoopbeleid, zoals bijvoorbeeld FSC en PEFC (zie rechterkolom van de tabel 'judgements' op <http://www.tpac.smk.nl/170/about/judgements.html> voor alle toegelaten certificeringssystemen).

Daarnaast kan de inschrijver alternatief en verifieerbaar bewijs leveren waaruit blijkt dat aan de gestelde eis wordt voldaan. Als hulpmiddel bij het leveren van alternatief bewijs kan de inschrijver gebruik maken van "Documents for Category B evidence" op <http://www.tpac.smk.nl/176/documents/procedural-documents.html>.

Hout dat onder een certificeringssysteem wordt geleverd, moet vergezeld gaan van de op de levering betrekking hebbende factuur en/of pakbon van de inschrijver. Facturen moeten zijn voorzien van:

- naam en adresgegevens van opdrachtgever en inschrijver;
- datum uitgifte;
- houtsoort en/of productbeschrijving
- volume of aantal van het geleverd product;
- de naam van het certificeringssysteem, de claim (bijv. FSC 100% of PEFC gecertificeerd)
- Chain-of-Custody certificaatnummer van de leverancier.

10. Beheer en onderhoud / Hergebruikte producten

- **Ambitieniveau:** 3
- **Criteriumtype:** GC
- **Criteriumcode:** 023.07

Omschrijving

Naarmate een groter aandeel van de geleverde producten hergebruikte product zijn of bestaat uit hergebruikte onderdelen, wordt de inschrijving hoger gewaardeerd.

Onder hergebruikte onderdelen wordt verstaan: onderdelen die al in gebruik zijn geweest, in dezelfde vorm. Gerecyclede grondstoffen vallen niet onder deze definitie, aangezien deze via een omvormproces zijn verkregen; bij recycling wordt de oorspronkelijke vorm van het product niet behouden

De inschrijver geeft bij inschrijving aan:

- Welke onderdelen hergebruikte onderdelen zijn;
- welk aandeel van het totale product van hergebruikte oorsprong is;

- welke oorsprong het product(onderdeel) heeft en welke functie (en eventueel prestatie) het voorheen vervulde;
- de garantietermijn van hergebruikte onderdelen;
- op welke aannames de inschrijver de aanbidding baseert en/of welke risico's de inschrijver identificeert bij de te leveren hergebruikte producten.

Hergebruikte producten en producten met hergebruikt onderdelen dienen uiteraard ook te voldoen aan gestelde technische, functionele en MVI-eisen in het PvE, In overleg met de opdrachtgever mag hier eventueel van worden afgeweken.

Toelichting

Circulair inkopen is maatwerk. Ga zelf goed na, in de verkennende fase van de aanbesteding, welke de mogelijkheden zijn.

Hergebruik van bestaande productonderdelen reduceert direct de benodigde grondstoffen en productieprocessen voor het product. In de hiërarchie van materiaalgebruik is hergebruik te prefereren, Dit gunningscriterium overtreft doorgaans dus ook het gunningscriterium 'gebruik van biobased en gerecycled materiaal' en dient hoger gewaardeerd te worden.

Verificatieadvies

De inkopende organisatie bepaalt de verificatiewijze. De inschrijver kan bijvoorbeeld gevraagd worden om documentatie aan te leveren dat:

- aantoont dat het product(onderdeel) een eerdere gebruikscyclus heeft vervuld;
- aangeeft welke functie het product(onderdeel) voorheen vervulde.

11. Beheer en onderhoud / Biobased en gerecyclede grondstoffen

- **Ambitieniveau:** 3
- **Criteriumtype:** GC
- **Criteriumcode:** 023.08

Omschrijving

Naarmate de geleverde producten uit een groter aandeel biobased grondstoffen en/of gerecyclede grondstoffen bestaan, wordt de inschrijving hoger gewaardeerd.

Biobased grondstoffen zijn grondstoffen die bestaan uit biomassa. De biomassa kan direct toepasbaar zijn of gebruikt worden in een (chemisch proces) voor de productie van biobased materialen of producten. De definitie van biomassa sluit aan bij de transitieagenda biomassa en voedsel: 'biomassa is een hernieuwbare grondstof die CO₂ uit de lucht vastlegt. Biomassa is een verzamelnaam voor landbouwgewassen, hout, grassen, gewassen die in het water geteeld worden zoals algen en wieren en reststromen die in de keten van oogst tot en met consumptie en eindverwerking ontstaan. Ook producten gewonnen uit dierlijk restmateriaal rekenen we tot biomassa.

Gerecyclede grondstoffen zijn grondstoffen die verkregen zijn via opwerking van afvalmateriaal, afkomstig van producten die al een eerdere gebruiksfunctie hebben vervuld. De grondstof kan

afkomstig zijn van zowel soortgelijke als andersoortige producten dan het doelproduct. Brandstoffen uit gerecyclede producten vallen niet onder gerecyclede grondstoffen.

Toelichting

Circulair en biobased inkopen is maatwerk. Dit gunningscriterium is generiek opgesteld en dient ter inspiratie. Ga zelf goed na, in de verkennende fase van de aanbesteding, wat de mogelijkheden zijn.

De productie en gebruik van biobased grondstoffen kan gepaard gaan met ongewenste effecten, zoals concurrentie met voedsel. Deze ongewenste effecten kunnen worden voorkomen door de duurzame herkomst en productie van de toegepaste biomassa te waarborgen of beter te waarderen. Aan het criterium kan dan worden toegevoegd dat de toegepaste biobased grondstoffen 'duurzaam' dienen te zijn, waarbij het volgende kan worden overwogen:

- Meeste punten: De biomassa bestaat uit reststromen uit de EU.
- Minder punten: De biomassa bestaat uit reststromen van buiten de EU.
- Nog minder punten: De biomassa is afkomstig van primaire landbouwproducten uit Europa.
- Minst aantal punten: De biomassa is afkomstig van duurzaam geproduceerde landbouwproducten van buiten Europa: Aan te tonen met de RED (EU richtlijn 2009/28). Wanneer de landbouwproducten gecertificeerd zijn conform één van de gangbare landbouwcertificatiesystemen (Bonsucro, RSPO, RTRS) of duurzaamheidscertificeringssystemen voor biobased producten (zoals ISCC+) dan wordt aan de eisen voldaan.

Biobased materialen kunnen als voordeel hebben dat zij biologisch afbreekbaar of composteerbaar zijn.

Biologische afbreekbaarheid en composteerbaarheid van een product kan door een producent/leverancier aangetoond worden door het verstrekken van de resultaten van een praktijktest of het overleggen van een relevant certificaat dat biologische afbreekbaarheid of composteerbaarheid garandeert conform EN13432. De volgende labels voldoen aan de EN 13432 en kunnen worden gebruikt voor verificatie: Vincotte: OK composteerbaar, Din Certo: DIN Geprüft composteerbaar, Blauer Angel: weil compostierbar.

Voor meer informatie over biobased grondstoffen, klik [hier](#).

Verificatieadvies

De inkopende organisatie zal zelf moeten nadenken over wat een passende verificatiemethode is. Mogelijkheden zijn:

- De inschrijver kan worden gevraagd om documentatie aan te leveren betreffende de samenstelling en gebruikte grondstoffen/materialen voor (de onderdelen van) de geleverde producten.
- Voor wat betreft aandeel biobased grondstoffen. De inschrijver kan worden gevraagd om certificaten te overhandigen waaruit het aandeel biobased grondstoffen in de geleverde producten blijkt. Bekende certificaten zijn 'OK biobased' en 'DIN Geprüft Bio-based'. Een rapport dat is opgesteld door een onafhankelijke derde, dat aantoont dat het gebruikte materiaal biobased is, voldoet ook.

Rapport 16721:2014 van CEN (European Committee for Standardization), geeft een overzicht van verschillende beschikbare methoden om de biobased fractie te bepalen. De biobased content kan ook worden bepaald met de ASTM D6866 methode of gelijkwaardig. 'Groencertificaten' bieden ook de mogelijkheid om voor bepaalde productiemethoden, de biomassa fractie van een biobased product rekenkundig te bepalen via een gecertificeerde massabalans. Voor meer informatie klik [hier](#).

12. Beheer en onderhoud / Plan circulaire economie (gebouw) bij onvoldoende aanbod

- **Ambitieniveau:** 3
- **Criteriumtype:** GC
- **Criteriumcode:** 023.10

Omschrijving

_De volgende tekst kan worden opgenomen als

- uit marktverkenning blijkt dat er nog niet of nauwelijks producten of product-dienstcombinaties op de markt worden aangeboden die voldoen aan de principes van een circulaire economie, zoals beschreven in <https://mvonederland.nl/circulaire-economie-dossier> en
- er sprake is van een contract waarin (ook) langjarig onderhoud (meer dan drie jaar) of sprake is van leveringen gedurende meer dan drie jaar: _

De inschrijver dient een ontwikkelplan in te dienen, dat bij uitvoering leidt tot een zo circulair mogelijk Werk gedurende de loop van het contract. In het plan wordt ingegaan op:

- Algemene visie op (de onderdelen van) het gebouw in een circulaire economie.
- Specifieke uitwerking van de visie op (de onderdelen van) het gebouw: grondstofgebruik.
- Specifieke uitwerking van de visie op (de onderdelen van) het gebouw: waardebehoud van (de onderdelen van) het gebouw en grondstoffen tijdens en na gebruik.
- Duiding van nog niet-circulaire aspecten van de keten.
- Benodigdheden om circulariteit te vergroten:
 - welke stimulerende maatregelen worden getroffen;
 - welk onderzoek wordt uitgevoerd;
 - welke (keten)partijen worden betrokken.
- Het beoogde doel en tijdspad voor de totstandkoming van een circulair systeem.
- De rol van de inschrijver en de rol van de aanbestedende partij bij de doorontwikkeling.
- Organisatie en taakverdeling gedurende de looptijd van het contract.
 - Beoogde rollen en verplichtingen van de inschrijver/leverende partij(en).
 - Beoogde rollen en verplichtingen van de aanbestedende partij.

Het plan wordt beoordeeld op de volgende aspecten:

- Compleetheid van beschreven onderwerpen.
- Realiteitszin: stand van zaken, doelen, benodigde acties en tijdspad.
- SMART aanpak en doelen m.b.t.:
 - Betrokkenheid van samenwerkingspartners in de gehele keten;
 - Organisatie van het project.
- Motivatie van de rol van de diverse ketenpartijen en aanbestedende partij.

Toelichting

Circulair inkopen is maatwerk. Dit gunningscriterium is generiek opgesteld en dient ter inspiratie. Ga zelf goed na, in de verkennende fase van de aanbesteding, welke de mogelijkheden zijn.

Verificatieadvies

De inschrijver stuurt met zijn inschrijving het plan van aanpak toe.

Deze tabel toont het unieke nummer van elk criterium in dit document, welke te gebruiken zijn voor uw eigen referentie en ingevuld kunnen worden in de invulvelden van uw aanbestedingssysteem. Het invullen van dit nummer in het aanbestedingssysteem draagt bij aan analyse van het gebruik van deze criteria.

Productgroep	Criterium	Code
Beheer en onderhoud	Leveren bewijsvoering duurzaamheidprestatie	023.04
Beheer en onderhoud	Opdrachtnemer levert een overdrachtsdocument.	023.05
Beheer en onderhoud	Hogere duurzaamheidsprestatie gebouw	023.02
Beheer en onderhoud	Flexibel inbouwpakket (bij aanpassing of vervanging van het inbouwpakket)	023.03
Beheer en onderhoud	Duurzaam hout	023.06
Beheer en onderhoud	Hergebruikte producten	023.07
Beheer en onderhoud	Biobased en gerecyclede grondstoffen	023.08
Beheer en onderhoud	Plan circulaire economie (gebouw) bij onvoldoende aanbod	023.10